

Dosarul nr. 2ra-121/19

Prima instanță: Judecătoria Criuleni sediul Central (jud. A. Bologan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Minciuna, V. Sîrbu, V. Mihaila)

DECIZIE

13 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Tamara Chișca-Doneva
Svetlana Filincova
Victor Burduh
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Maria Malai, reprezentată de avocatul Tatiana Guțu

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Mariei Malai împotriva Liudmilei Creangă cu privire la rezoluțiunea parțială a contractului de donație împotriva deciziei din 5 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Maria Malai și menținută hotărârea din 15 martie 2018 a Judecătoriei Criuleni sediul Central, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 15 decembrie 2017, Maria Malai a depus cerere de chemare în judecată împotriva Liudmilei Creangă cu privire la rezoluțiunea parțială a contractului de donație.

În motivarea acțiunii a invocat că fiind după XXXXX, care la momentul de față recidivează, la 10 septembrie 2009, prin contractul de donație nr. 6203 autentificat de notarul Mariana Dumbrava, a donat fiicei sale Liudmila Creangă toate bunurile imobile la care deținea actele de proprietate, acțiune neînțeleasă de ea la momentul întocmirii contractului și nici notarul nu i-a explicat consecințele contractului de donație.

A acceptat și semnat contractul de donație menționat crezând că rămâne proprietara bunurilor, urmând ca fiica sa să o reprezinte în acțiunile de drept după deces, iar condițiile contractului sunt de întreținere pe viață.

A precizat că înțelegerea dintre ea și fiica sa a fost că după decesul ei, imobilul ce constă din teren pentru construcții cu suprafața de 0,1289 ha, nr. cadastral XXXXX (număr cadastral vechi XXXXX) și casa de locuit cu suprafața exterioară

de 95,8 m², nr. cadastral XXXXX, construcția accesorie cu suprafața de 39,0 m², nr. cadastral XXXXX, construcția accesorie cu suprafața de 17,8 m², nr. cadastral XXXXX situate în XXXXX, să fie transmise în proprietate feciorului Mihai Malai, care la momentul încheierii contractului de donație era minor în vârstă de 15 ani, iar terenurile de grădină cu suprafața de 0,29 ha, nr. cadastral XXXXX și 0,1802 ha, nr. cadastral XXXXX situate în XXXXX să rămână în proprietatea pârâtei.

A relatat că timp de aproximativ 7 ani, fiica Liudmila Creangă împreună cu soțul său s-au aflat la muncă peste hotarele țării, iar în perioada 2007-2011, dânsa a avut grijă de copiii minori ai acestora în vârstă de 1 an și 5 ani, pentru a căror întreținere lunară primea transferuri bănești.

A reiterat că în anul 2011, copiii de care avea grijă au fost stabiliți cu traiul în străinătate împreună cu părinții lor, iar din anul 2012, dânsa nu a mai primit ajutoare materiale de la fiică.

La revenire de la muncă, aproximativ în anul 2015, Liudmila Creangă împreună cu soțul și copiii săi locuiesc în casa moștenită de soțul fiicei în XXXXX, iar fiul Mihai Malai a rămas la muncă în străinătate, și neștiind de existența contractului de donație, continuă să investească în reparația casei părintești din XXXXX.

Luând în considerație starea sănătății și starea ei materială, a evidențiat că nu și poate asigura întreținerea corespunzătoare, este pensionară, pensia de care beneficiază constituie suma de 958 de lei, care este insuficientă pentru a supraviețui, periodic primește ajutoare financiare și materiale doar de la feciorul său Mihai Malai.

Având în vedere prevederile art. 836 alin. (1) Cod civil, a menționat că a rugat-o pe Liudmila Creangă să semneze un acord de desfacere a donației, ultima însă nu consimte.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 85 alin. (4), 166-167 CPC, 836 Cod civil.

A solicitat admiterea acțiunii, rezoluțiunea parțială a contractului de donație din 10 septembrie 2009 încheiat dintre ea în calitate de donator și Liudmila Creangă în calitate de donatar, înregistrat cu nr. 6203 autentificat de către notarul Mariana Dumbrava, în partea prin care donatorul a donat donatarului imobilul ce constă din: teren pentru construcții, cu suprafața de 0,1289 ha, nr cadastral XXXXX și casa de locuit cu suprafața exterioară de 95,8 m², nr. cadastral XXXXX, construcția accesorie cu suprafața de 39,0 m², nr. cadastral XXXXX, construcția accesorie cu suprafața de 17,8 m², nr. cadastral XXXXX situate în XXXXX, cu aducerea părților la poziția inițială.

Prin hotărârea din 15 martie 2018 a Judecătoriei Criuleni sediul Central, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 5 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Maria Malai și menținută hotărârea primei instanțe.

La 19 noiembrie 2018, Maria Malai, reprezentată de avocatul Tatiana Guțu a declarat recurs împotriva deciziei din 5 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat de a considera recursul ca fiind depus în termen, admiterea

acestui, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că la examinarea prezentei cauze instanțele de judecată ierarhic inferioare au interpretat în mod eronat legea și au săvârșit încălcări inadmisibile, care au dus la soluționarea greșită a cauzei, precum și aprecierea probelor de către instanța de apel a fost arbitrară, erori care au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale ei, inclusiv dreptul la existență și dreptul de proprietate - protejat inclusiv de art. 1 al Protocolului 1 din CEDO.

Astfel, examinarea cauzei, în special în apel, a fost superficială și iluzorie și denotă faptul că dânsa nici nu a fost auzită, ceea ce contravine și prevederilor art. 6 din CEDO - dreptul la un proces echitabil și la un tribunal imparțial și independent și art. 13 din CEDO - dreptul la un recurs efectiv.

O eroare comisă de instanța de apel rezultă din pct. 14 în coroborare cu pct. 27 din decizia contestată, în care instanța a conchis că la momentul încheierii contractului, donatorul era de o vârstă înaintată și beneficia de pensie pentru limită de vârstă.

A precizat că contractul de donație a fost încheiat la 10 septembrie 2009, dânsa a devenit pensionară la 10 octombrie 2013, înscrisurile care confirmă cele menționate fiind anexate la dosar.

O altă eroare inadmisibilă a instanței de apel se conține și la pct. 23 și 28 a deciziei recurrate precum că dânsa nu a prezentat careva probe, înscrisuri care ar demonstra temeinicia acțiunii, și aceasta în situația în care a prezentat la examinarea cauzei în apel înscrisuri confirmatoare pe 27 de file.

A obiectat că, deși a invocat și probat temeinicia acțiunii, instanțele de judecată ierarhic inferioare, în mod superficial, au considerat-o neîntemeiată și nu au explicat conceptul de întreținere (ne)corespunzătoare, nu au enumerat condițiile de fapt care pot plasa o persoană în atare categorie, nu au adus cel puțin o definiție juridică a stării de nevoie pentru a interpreta sensul art. 836 Cod civil în coraport cu speța dată.

În același timp, instanțele au reținut în mod contradictoriu că chiar și dacă donatoarea nu poate să-și asigure o întreținere corespunzătoare, aceasta nu constituie temei de rezoluțiune a contractului de donație pe faptul stării de nevoie.

Criticând alegațiile ei precum că dânsa se află sub limita sărăciei, instanțele de judecată ierarhic inferioare, deși au avut obligația, au omis să se expună dacă veniturile donatoarei în sumă de 958 de lei lunar (ceea de constituie circa 60 % din minimul de existență), precum și lipsa altor bunuri imobile, care fiind pensionară de vârstă și se confruntă cu probleme permanente de sănătate ce necesită investigații și tratament continuu, costurile exagerate la toate produsele alimentare și de primă necesitate, la serviciile comunale etc., constituie o sursă de întreținere financiară suficientă și adecvată în condițiile unui stat de drept.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurrate a fost expediată în adresa părților la 27 septembrie 2018, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire

(f. d. 102), fiind recepționată de reprezentantul recurenteii, avocatul Tatiana Guțu la 28 septembrie 2018, ceea ce se confirmă prin copia plicului de recepție a deciziei contestate, anexată la materialele cauzei (f. d. 119).

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 19 noiembrie 2018 împotriva deciziei din 5 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău în termenul legal.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de către Maria Malai, reprezentată de avocatul Tatiana Guțu, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a emite o nouă hotărâre, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

După cum rezultă din materialele cauzei, la data de 10 septembrie 2009, între Maria Malai, în calitate de donator, și Liudmila Creangă, în calitate de donatar, a fost încheiat contractul de donație nr. 6203, în temeiul căruia Maria Malai a donat Liudmilei Creangă bunul imobil ce constă din: teren pentru construcții, cu suprafața de 0,1289 ha, nr. cadastral XXXXX și casa de locuit, cu suprafața de 95,8 m², nr. cadastral XXXXX, cu construcție accesorie (bucătărie de vară), cu suprafața de 39 m², nr. cadastral XXXXX, cu construcție accesorie (șură), cu suprafața de 17,8 m.p., nr. cadastral XXXXX, amplasate pe terenul susmenționat situat în XXXXX; terenul grădină, cu suprafața de 0,29 ha, nr. cadastral XXXXX, situat în extravilanul XXXXX; terenul grădină cu suprafața de 0,1802 ha, nr. cadastral XXXXX, situat în XXXXX (f. d. 6).

Actele cauzei mai atestă că la data de 14 septembrie 2009, Liudmila Creangă și-a înregistrat dreptul de proprietate în baza contractului de donație nr. 6203 din 10 septembrie 2009, fapt confirmat prin certificatul din 30 noiembrie 2017, eliberat de Serviciul cadastral teritorial Criuleni a Instituției Publice „Agenția Servicii Publice” (f. d. 8).

Înaintând acțiunea în instanța de judecată împotriva Liudmilei Creangă, Maria Malai a solicitat rezoluțiunea parțială în condițiile art. 836 Cod civil, a contractului de donație nr. 6203 din 10 septembrie 2009, și anume în partea în care a donat bunul imobil ce constă din: teren pentru construcții, cu suprafața de 0,1289 ha, nr. cadastral XXXXX și casa de locuit, cu suprafața de 95,8 m.p., nr. cadastral XXXXX, cu construcție accesorie (bucătărie de vară), cu suprafața de 39 m.p., nr. cadastral XXXXX, cu construcție accesorie (șură), cu suprafața de 17,8 m.p., nr. cadastral XXXXX, amplasate pe terenul susmenționat, situat în s. XXXXX.

Drept temei al pretențiilor, Maria Malai a invocat faptul că începând cu anul 2012, Liudmila Creangă, care este fiica ei, nu-și îndeplinește obligațiile de acordare a sprijinului material și moral, iar dânsa, devenind pensionară din anul 2013 nu este în stare să-și asigure o întreținere corespunzătoare.

Fiind investită cu judecarea prezentei acțiuni civile, prima instanță a respins-o ca fiind neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de către Maria Malai, instanța de apel l-a respins și a menținut hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recursul declarat de către Maria Malai, instanța de recurs constată că instanțele ierarhic inferioare eronat au ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii.

În susținerea opiniei enunțate se va reține că potrivit art. 836 alin. (1) Cod civil, dacă donatorul, după executarea donației, nu mai este în stare să-și asigure o întreținere corespunzătoare și să-și îndeplinească obligațiile legale de întreținere față de terți, poate cere de la donatar restituirea bunurilor donate pe care acesta le mai posedă.

Așadar, dispozițiile legale citate, instituie dreptul donatorului de rezoluțiune unilaterală a contractului de donație executat în cazurile când este în imposibilitate de a-și asigura întreținerea corespunzătoare și să-și execute obligațiile legale față de terți.

De altfel, donatorul va fi îndreptățit în rezoluțiunea unilaterală a contractului de donație executat, doar în cazul în care donația va pune în pericol propria întreținere corespunzătoare sau/și în cazul în care aceasta ar periclita executarea obligațiilor legale ale donatorului de întreținere a altor persoane.

În aceste condiții, este de înțeles și faptul că circumstanțele și obligațiile care fac posibilă rezoluțiunea contractului de donație executat, să nu existe la momentul încheierii contractului de donație, dar să se nască după încheierea lui, iar aceste împrejurări trebuie să înrăutățească starea patrimonială a donatorului în așa măsură, încât ar surveni pericolul propriei întrețineri corespunzătoare sau/și acestea ar periclita executarea obligațiilor legale ale donatorului de întreținere a altor persoane.

La capitolul „stare de nevoie” se considera situația în care veniturile donatorului nu sunt suficiente pentru ca acesta să-și asigure traiul, dar și să-și onoreze creanțele de întreținere legală în legătură cu alte persoane, precum și alte cazuri care nu permit donatorului să-și asigure un minim de existență.

La caz, instanța de recurs reține că starea de nevoie a Mariei Malai, care după încheierea contractului de donație contestat în speță continuă să locuiască în imobilul donat neavând alt loc de trai, urmează a fi analizată în raport cu vârsta înaintată a acesteia și pensionarea ei după semnarea contractului menționat, cât și starea sănătății, confirmate prin actele anexate la materialele cauzei.

În acest context se va nota că, copia legitimației de pensionare seria CN nr. 320186545 eliberat la 10 octombrie 2013, confirmă cu certitudine că Maria Malai a devenit pensionară la data de 3 august 2013, adică ulterior încheierii contractului de donație cu Liudmila Creangă care a avut loc la data de 10 septembrie 2009 (f. d. 9).

Important este de menționat și faptul că legitimația de pensionare seria CN nr. 320186545 atestă că Maria Malai beneficiază de o pensie modestă în cuantum de 623 lei.

De asemenea, potrivit adeverinței nr. 594 din 24 mai 2018, eliberată de Primăria com. Bălăbănești r-nul Criuleni, Maria Malai este de vârstă pensionară și nu este încadrată în câmpul muncii (f. d. 51).

Mai mult decât atât, înscrisurile medicale anexate la dosar, cum ar fi concluzia Consiliului medical consultativ IMSP CS Bălăbănești nr. 36 din 22 mai 2018, trimiterile-extrase, fișa medicală a bolnavei, cât și alte înscrisuri, demonstrează cu certitudine că Maria Malai este o persoană XXXXX (f. d. 58 - 73).

Drept urmare, întreg materialul probator administrat în cauză demonstrează indubitabil starea de nevoie a donatorului Maria Malai prin înrăutățirea stării patrimoniale și survenirea pericolului propriei întrețineri corespunzătoare după perfectarea contractului de donație cu Liudmila Creangă și executarea lui.

Mai cu seamă că pe parcursul examinării cauzei în fond, intimata Liudmila Creangă nu a combătut susținerea Mariei Malai precum că fiind în stare de nevoie, este susținută financiar de către feciorul Mihai Malai, pe când Liudmila Creangă nu contribuie cu nimic la îmbunătățirea stării ei patrimoniale.

Astfel fiind, cele menționate mai sus, indică la concluzia abuzivă a instanței de apel cu privire la faptul că la momentul încheierii contractului de donație, donatorul era deja la o vârstă înaintată și beneficia de pensie pentru limita de vârstă, constatându-se lipsa circumstanței de înrăutățire a stării materiale a donatorului după încheierea contractului de donație.

În acest context, este evident că instanțele de judecată în mod greșit au reținut și faptul că Maria Malai nu a demonstrat prin probe pertinente că după încheierea contractului de donație veniturile ei s-au redus, în măsura în care dânsa nu își mai poate asigura o întreținere corespunzătoare, în situația în care este demonstrat cu certitudine că aceasta a dobândit statutul de pensionară numai în anul 2013, beneficiind de o pensie sub minimul de existență, nefiind angajată în câmpul muncii în virtutea vârstei sale înaintate.

Instanța de recurs constată ca arbitrară și susținerea instanțelor ierarhic inferioare cu privire la faptul că din conținutul contractului de donație nu rezultă clauze care ar determina caracterul condiționat de întreținere a donatorului ca urmare a donației realizate.

Or, temeiul și obiectul acțiunii îl constituie rezoluțiunea contractului de donație în baza art. 836 alin. (1) Cod civil, normă care nu prevede ca temei de rezoluțiune a contractului de donație această circumstanță reținută de instanțele de judecată ierarhic inferioare ca temei de respingere a cererii de chemare în judecată.

Distinct de cele arătate mai sus, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că acțiunea Mariei Malai privind rezoluțiunea parțială a contractului de donație nr. 6203 din 10 septembrie 2009 este întemeiată și urmează a fi admisă integral, fapt ce indică la netemeinicia atât a hotărârii primei instanțe, cât și deciziei instanței de apel.

În contextul dat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care a admite acțiunea integral.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Maria Malai, reprezentată de avocatul Tatiana Guțu.

Se casează integral decizia din 5 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 15 martie 2018 a Judecătoriei Criuleni sediul Central în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Mariei Malai împotriva Liudmilei Creangă cu privire la rezoluțiunea parțială a contractului de donație, și se emite o nouă hotărâre prin care:

Se admite acțiunea Mariei Malai împotriva Liudmilei Creangă cu privire la rezoluțiunea parțială a contractului de donație.

Se rezoluționează contractul de donație nr. 6203 din 10 septembrie 2009 în partea prin care Maria Malai a donat Liudmilei Creangă bunul imobil ce constă din: teren pentru construcții, cu suprafața de 0,1289 ha, nr. cadastral XXXXX și casa de locuit, cu suprafața de 95,8 m², nr. cadastral XXXXX, cu construcție accesorie (bucătărie de vară), cu suprafața de 39 m², nr. cadastral XXXXX, cu construcție accesorie (șură), cu suprafața de 17,8 m², nr. cadastral XXXXX, amplasate pe terenul susmenționat, situat în XXXXX.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Svetlana Filincova

Victor Burduh

Ala Cobăneanu